

μοσίαν προσοχήν, ἐξετάζεται καὶ συζητεῖται ἐνώπιον τοῦ ἔθνους, ὅπερ προσέχει.

Οἱ πλεῖστοι οὐδέποτε ἀναγινώσκουσιν οὔτε ὀγκώδεις βίβλους, οὔτε μακρὰς ἐκθέσεις, οὔτε καὶ τὰς πολυσελίδους ἐφημερίδας τῶν κυβερνήσεων· πλὴν καθ' ἑκάστην πρωτὴν ἢ ἐφημερίδα φέρει ἑκάστῳ πολίτῃ τὴν σύνοψιν τῶν συζητήσεων καὶ πλήρες τὸ κείμενον τῶν σημαντικῶν λόγων¹. Ὅποιον κέντρον τῶν φώτων, οὐχὶ διὰ τὴν Γαλλίαν μόνην, ἀλλὰ διὰ τὴν Εὐρώπην, ἦτο τὸ βῆμα τῆς γαλλικῆς βουλῆς, ὅτε κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Roger-Collard, Guizot, Bengier, Thiers, Garnier-Pagès, Tocqueville, Rémusat καὶ τόσων ἄλλων! Ἐκφραζόμεναι ὑπὸ τοιούτων ῥητόρων αἱ ἰδέαι κέκτληνται τοσαύτην φήμην, τοσαύτην ἰσχύν, τοσαύτην διάδοσιν, ὑπὸ μηδενὸς ἀναπληρουμένην. Διὰ τῶν ἐπερωτήσεων εἰς τὴν κυβέρνησιν ἢ βουλή φωτίζει τὸν τόπον ἐπὶ παντὸς διαφέροντος, συζητοῦσα δὲ τὰς ἀφορμὰς τῆς δυσαρρεσκείας αὐτοῦ, προκαλεῖ τὴν ἐπικνώρθωσιν· τὸ βῆμα κέντρον ἐστίν, ἀφ' οὗ ἡ πολιτικὴ ζωὴ διαλάμπει μέχρι τῶν ἁπωτάτων τοῦ κράτους.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

Στέφ. Α. Βλαστός.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΩΝ ΕΠΙΘΕΣΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΝΑΞΟΥ ΤΩ 1826

Ἡ μεγάλη ἡμῶν Ἐπανάστασις, συνεπαγαγοῦσα κατὰστραφὰς καὶ δηώσεις νήσων καὶ παραλίων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς συγκεντρώσεως εἰς πόλεις ἄλλας πληθυσμῶν θεωρουμένων ἐν ἀσφαλείᾳ· τοῦτο σχεδὸν συνέβη εἰς ἀπάσας τὰς Κυκλάδας, ἔτι δὲ καὶ ἐν Νάξῳ τῇ ἐπισημοτάτῃ πασῶν, προσελθόντων Κρητῶν, Κασίων, Πελοποννησίων καὶ ἄλλων. Ἡ ἐξακολουθήσις τοῦ Ἀγῶνος καὶ ἡ συγκέντρωσις πληθυσμῶν ἦν ἀφορμὴ τῆς πτωχείας τῶν μετοίκων,

¹ Ἐν τῇ Βελγικῇ ἐκδίδεται ἄριστον πόνημα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Κοινοβουλευτικὰ χρονικά», πλήρης ἐκθεσις τῶν συζητήσεων τῶν δύο βουλῶν ἀντὶ 3 ὀράγων ἑτησίως συνδρομῆς. Ἐκαστος οὕτω δύναται νὰ ἔχῃ ἀκριβῆ χαρὰ κτῆρα τῶν συζητήσεων ἀντὶ τῆς περιλήψεως ἀκροτόμου, ἐνίοτε δὲ καὶ διαφορεθείσης ὑπὸ τῶν κομματικῶν συμπαθειῶν τῆς ἐφημερίδος, ἥτις δημοσιεύει αὐτήν.

οἵτινες, γυμνοὶ καὶ πτωχοὶ φεύγοντες, ἐζήτουν ἄσυλον παρὰ τοῖς νησιώταις, ἕνεκα δὲ τῆς πενίης αὐτῶν ταύτης ὠρμήθησαν τινες, εἰς ναυτικὰς νήσους ἀνήκοντες, νὰ ἐξασκήσωσι πειρατείαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Ἀγῶνος. Τὰ τότε δὲ ἰσχυρὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἐνίσχυσαν τὰς δυνάμεις αὐτῶν πρὸς προφύλαξιν τῶν ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτῶν ἐμπορικῶν πλοίων, καταδιώκοντες τὰ πειρατικὰ καὶ ἐπιβλέποντες αὐτά, ἐπιτιθέμενοι καὶ κατὰ νήσων ἀποκλείοντες αὐτάς, εἰς ἃς ἐνόμιζον ὅτι ἐλάμβανον προστασίαν ἀνήκοντες ἢ ἐμπορευόμενοι οἱ πειραταί, πρὸς ἀπότισιν ἀποζημιώσεων τῶν ὑπὸ τῶν πειρατῶν διαπραχθεῖσων ληστεύσεων.

Ἐν τοιοῦτον ἐπεισόδιον ἀναγράφω ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας τῆς νήσου Νάξου. Πειρατικὰ πλοῖα ὑπὸ μετοίκων καὶ Ναξίων ἐξοπλισθέντα κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1826 ἐλήστευσαν πλοῖα ὑπὸ αὐστριακὴν καὶ ῥωσικὴν σημαίαν· τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπερήσπιζε τότε ἡ Αὐστρία, εἰς διενέξεις οὔσης τῆς Ῥωσίας μετὰ τῆς Τουρκίας, αἵτινες μετ' ὀλίγον κατέληξαν εἰς τὸν ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον. Ληστεύσαντες ταῦτα ἐκόμισαν τὴν λείαν εἰς Νάξον, ὅπερ μαθὼν ὁ ὑποπρόξενος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκος Γιράρδης ἀνήγγειλεν, εἰς τὸν περιπλέοντα τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου αὐστριακὸν πλοίαρχον Ἀκούρτην. Οὗτος δὲ προσορμισθεὶς εἰς Νάξον, ἐπεσκέφθη ὑπὸ τοῦ ὑποπροξένου τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Γιράρδη, βεβαιώσαντος αὐτὸν καὶ διὰ στόματος τὰ διαπραχθέντα, δόντος δ' αὐτῷ καὶ σημείωσιν πιθανῶς τῶν αὐτουργῶν καὶ κατόχων τῶν ληστευθέντων. Ὁ Ἀκούρτης ἐπεμφε τὸν ὑποπρόξενον μετὰ πινος τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ πρὸς τοὺς προκρίτους τῆς νήσου (τοῦ Μπούργου) προσκαλῶν αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον αὐτοῦ ἵνα δώσωσι λόγον τῶν πράξεων τῶν πειρατῶν, καὶ ἀποζημιώσωσι τοὺς ληστευθέντας· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι δὲν προσήρχοντο φοβούμενοι τοὺς Αὐστριακοὺς, οὐ φιλικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαχειμένους, ἐπειράθη ἵνα, ἀποδιβάζων εἰς τὴν νήσον δύναμιν, βιάσῃ αὐτούς. Ἀλλὰ πρὸς τὸν ἅγιον Ἀντώνιον (ἐκκλησίαν δυτικὴν) προσορμίσαντες τὰς λέμβους των οἱ Αὐστριακοί, παρεμπόδισθησαν ὑπὸ τῶν μετοίκων ν' ἀποδιβασθῶσιν, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ των ἀπέδωκαν τὴν παρεμπόδισιν ταύτην εἰς συνέργειαν Δημητρίου τινὸς Λασκάρως, ὃς καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα καταδιώχθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, δι' ὃ ἐδέχσεν ἵνα οἱ Μπουργιανοὶ Νάξιοι τὸν Αὐγούστον (κς') τοῦ 1826 πιστοποιήσωσιν ὅτι ὁ Δημήτριος Λάσκωρις οὐχὶ μόνον δὲν ἦτο αἴτιος τῶν ἀποδιδομένων αὐτῷ κατηγοριῶν, ἀλλὰ καὶ «...» ἐμπόδισεν ἕλα τὰ ἄτοπα ὅπου ἐσκόπευαν νὰ κάμουν οἱ Κρητικοὶ ἐναντίον εἰς τὰς τζαλούπας ὅπου τότε

εἶχαν εὐγῇ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου· καὶ ὅχι ποτὲ ὅτι αὐτὸς ἐπαραινέσεν ἢ ἐσυμβούλευσέ τινα διὰ νὰ μεταχειρισθῇ ἄρματα ἐναντίον τοῦ βασέλου ἢ τοῦ αὐστριακοῦ κονσόλου κυρίου κυρίου Γεράρδου...

Μὴ προσελθόντων τῶν προκρίτων τοῦ Μπούργου καὶ μὴ δυνηθεὶς ὁ Ἀκούρτης διὰ τῆς βίας νὰ προσέγγῃ αὐτούς, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν προσβεβλημένον καὶ ἤρξατο πυροβολῶν τὴν πόλιν· φαίνεται δ' ὅτι καὶ οἱ κάτοικοι ἔξωθεν δι' ὀπλῶν ἀντεπυροβάλλουν αὐτόν, μικρὰν ὁμῶς ἐπήνεγκε βλάβην· μετὰ τὸν τρίτον πυροβολισμόν μέτοικοί τινες προσελθόντες εἰς τὸ αὐστριακὸν προξενεῖον κατεδίδοσαν μεσίστιον τὴν αὐστριακὴν σημαίαν, ὑποδηλοῦντες τὸν κίνδυνον τῶν ἐν αὐτῷ, ἵνα διὰ τούτου ἐκφοβίσωσι τὸν Φραγκίσκον Γιράρδου, ὅπως καταπείσῃ τὸν Ἀκούρτην καὶ παύσῃ τὸν κατὰ τῆς πόλεως πυροβολισμόν. Φοβηθέντες δ' οἱ Δυτικοὶ τῆς Νάξου τὸν πυροβολισμόν, πέμπουσι πρεσβεῖαν τῷ Ἀκούρτῃ τὸν δυτικὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀνδρέαν Βεγγέτην καὶ τοὺς προξένους τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ὅπως μεσιτεύσωσι καὶ παύσῃ τὸ πῦρ, πείθοντες αὐτόν τοῦ Γιράρδου ἵνα δευτέραν πρεσβεῖαν πρὸς τοὺς προκρίτους τοῦ Μπούργου ἀναλάβῃ, ὅτε καὶ οἱ ἀνωτέρω κατέφθασαν ἐν τῷ πλοίῳ· ἀλλ' οὗτος τότε μόνον ἔπαυσεν, ὁπότεν ἐγερθέντος ἀνέμου ἐν τῷ λιμένι τῆς Νάξου δὲν ἠδυνήθη νὰ παραμείνῃ ἐκδικούμενος τὴν πόλιν, καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Σμύρνην φέρων μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν ὑποπρόξενον Φραγκίσκον Γιράρδον· ἡ τότε δ' ἐν Σμύρνῃ ἐκδιδομένη γαλλιστὶ ἐφημερὶς *Le Spectateur Oriental* τῆς 14ης Μαΐου τοῦ 1826 οὕτως ἀναγράφει τὸ συμβῆν αὐτό: «Ὁ κ. Ἀκούρτης καταπλεύσας εἰς Νάξον ἀπέστειλε πρὸς τοὺς προκρίτους Ἕλληνας μεθ' ἐνὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ ἐπιτελείου τὸν κ. Γιράρδον ὑποπρόξενον τῆς Αὐστρίας, ὅπως παρακαλέσῃ αὐτούς, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὸ πλοῖον αὐτοῦ, ὅπερ δὲν ἐγένετο, μάλιστα δὲ οἱ πρόκριτοι περιφρονητικῶς ἐδέχθησαν τὴν ἀποστολήν, καὶ ἀπρεπῶς ἐξεφράσθησαν διὰ τὸν κ. Ἀκούρτην, εἰπόντες ὅτι ἐὰν οὗτος θέλῃ νὰ ὁμιλήσῃ αὐτοῖς, ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτούς· ἀπάντησις τόσον ἀπότομος ἔπεισε τὸν αὐστριακὸν πλοίαρχον, ὅτι πᾶν ἄλλο μέσον ἐκτὸς τῆς βίας ἦτο ἀνωφελές· εἰς ἀνθρώπους τόσον κακῶς διατεθειμένους νὰ ἀκούσῃ τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ. Διέταξε νὰ πυροβολήσῃ τὴν πόλιν· εἰς τὸν τρίτον πυροβολισμόν εἶδον τὴν αὐστριακὴν σημαίαν κυματίζουσαν μεσίστιον ἐπὶ τοῦ ὑποπροξενείου. Εἰς τὸ δυσάρεστον τοῦτο σημεῖον ὁ κύριος Γιράρδης, ὑπολαμβάνων ὅτι ἀντεκδικούμενοι οἱ Ἕλληνες προσέβαλον τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ὅπως κακοποιήσωσι τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ,

παρεκάλεσεν επανειλημμένως ἵνα διακόψωσι τὸ πῦρ, ἐπιτυχὼν ἵνα αὐτῆς μεταβῇ πρὸς τοὺς προκρίτους καὶ προτρέψῃ αὐτοὺς διὰ τελευταίαν φορὰν ὅπως παραδεχθῶσι τὰς δικαίας ἀπαίτήσεις τοῦ Αὐστριακοῦ πλοιάρχου. Ταῦτόχρονως ἐφθασεν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ὁ Λατίνος ἀρχιεπίσκοπος Ἀνδρέας Βεγγέτης μετὰ τῶν προξένων τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐρχομένων ἵνα μεσιτεύσωσι παρὰ τῷ κυρίῳ Ἀκούρτῃ ὅπως ἀνακαλέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ πυρβολισμοῦ, ὑπ' ὅφιν ἔχοντες τοὺς κινδύνους δι' ὧν ἡ ἑλληνικὴ μνησικακία ἠπεῖλει τὸν κατινικὸν πληθυσμόν, ἐμαθεν ἐπίσης ἀπ' αὐτοῦς ὅτι ὁμιλος μανιακῶν προσέβαλε τὴν οἰκίαν τοῦ προξένου τῆς Αὐστρίας, εὐ' ἣ οἰκογένειά μεθ' ἡδυνήθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ γαλλικὸν προξενεῖον, ὀλίγον εἴτα ὁ ἀνέμος αὐξήσας ἠνάγκασε τὸ πλοῖον νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς παραλίας· ἐκτοτε ὁστερούμεθα νεωτέρων εἰδήσεων ἐκ Νάξου, φήμῃ μόνον ὑπάρχει ὅτι ἡ οἰκία τοῦ υποπροξένου τῆς Αὐστρίας ἐκάη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (Le Spectateur Oriental, Smyrne 14 Μαΐου 1826).

Ὁ Ἀκούρτης εἰς Σμύρνην φθάσας ἀνήγγειλε τῷ διευθύνοντι τὴν αὐστριακὴν μοῖραν τοῦ Αἰγαίου Πυλκούτζι τὰ διαπραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν Νάξῳ, ἀποδίδων τοῖς Ναξίοις πολεμικὰς κατὰ τῆς Αὐστρίας διαθέσεις, τὸ δὲ χερίστον προσβολὴν κατὰ τῆς αὐστριακῆς σημαίας· δι' ὃ ὁ Πυλκούτζος τὴν 24 Αὐγούστου λίαν πρωτὶ προσωρμίσθη εἰς τὸν ἅγιον Προκόπιον τῆς Νάξου (ναυλόχιον κατὰ τῶν βορείων ἀνέμων τῆς νῆσου ἡμίσειαν περίπου ὥραν κείμενον ἀπὸ τῆς πόλεως Νάξου) μετὰ στόλου καὶ στρατοῦ, ἀπεβίβασε δὲ ἐπτακοσίους ἀνδρας καταλαβὼν τὴν πόλιν τῆς Νάξου περικυκλώσας αὐτὴν πανταχόθεν καὶ φρουροὺς εἰς ἐκάστην τῶν πυλῶν αὐτῆς θέσας· οἱ κάτοικοι ὅπως καὶ οἱ πλεῖστοι μέτοικοι ἀπέδρασαν τῆς πόλεως, πολλοὶ δὲ τούτων ὥχυνώθησαν ἔξωθεν αὐτῆς, διαλαυνθάνοντες, δ' οἱ ἐντοπιζόμεναι καὶ κατοικοὶ καθ' ἐκάστην τοὺς φρουροὺς ἀπεβίδρασκον τῆς πόλεως. Οἱ πρόκριτοι δὲ τοῦ Μπούργου φοβηθέντες τὰς ἐχθρικὰς τῆς Αὐστρίας διαθέσεις, φαίνεται ὅτι συνέταξαν ἑγγραφὸν ὑποταγὴν ὑποσχόμενοι ἱκανοποιῆσιν καὶ ἀποζημιώσιν τῶν ληστευθέντων· ὑπολαμβάνοντες δὲ τοὺς Κρήτας ὡς πρωταίτιους τοῦ κακοῦ, ἐζήτησαν ἑγγραφὸν ὑποταγὴν αὐτῶν διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Βερνάρδου ἣν κατωτέρω παρατίθηναι, μεταγράψας ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀποκειμένου παρὰ τῷ ἐν Σύρῳ κ. Π. Γ. Ζερλέντῃ. Ἦλθε δ' ὁ Παυλουτζος ἐν Νάξῳ ἵνα ἱκανοποιήσῃ τὴν δήμεν προσβληθεῖσαν αὐστριακὴν σημαίαν καὶ τιμωρήσῃ τοὺς Ναξίους ἐχθρικῶς πρὸς τὴν Αὐστρίαν δήμεν διατελοῦντας, κατηδάρισε τὴν οἰκίαν τοῦ Βασιλείου Λασκάρεως θεωρουμένου ἑνὸς τῶν πρωταγόνων,

ὅστις κατέφυγε κρυπτόμενος εἰς τὴν μονὴν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, κατέσχευεν τινὰ ἐκ τῶν ληστευθέντων, πιέσας τὸν Λάσκαριν εἰς ἀπότισιν ἀποζημιώσεως.

Οἱ κάτοικοι φρονίμως ποιῶντες δὲ ἀντέταξαν βίαν κατὰ τῶν ἐπιδρομέων Αὐστριακῶν, ἀν καὶ τινες τῶν μετοίκων καὶ ἐγχωρίων ὠχυρώθησαν ἔξωθεν τῆς πόλεως, τινὲς δὲ τῶν Κρητῶν καὶ ἐπυροδόλησαν, οἱ δὲ Αὐστριακοὶ φοβούμενοι νυκτερινὴν ἐπίθεσιν καθ' ἑκάστην ἐσπέραν συνεκέντρουν τοὺς φρουροὺς αὐτῶν εἰς ἓν μέρος. Ἐννοήσας δὲ ὁ Παυλοῦτζος ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ κατὰ τῶν κατοίκων, τῶν κυρίως αἰτίων ὑποτιθειμένων, ὡς ἀποδράντων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου ἤρκεσθη εἰς μικρὰν ἀποζημίωσιν ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Λασκάρως καταβληθεῖσαν, εἰς τὴν ἔγγραφον τῶν Κρητῶν ὑποταγὴν καὶ τῶν προκρίτων τῆς νήσου, ἐκ τῆς παρατιθεμένης τῶν Κρητῶν ὑποταγῆς ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Βερνάρδον, φαίνεται ὅτι αὕτη ἐγρᾶφη συνεπεία αἰτήσεως αὐτοῦ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ Παυλοῦτζου, εἶναι δ' αὕτη ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ γεγραμμένη, ἀλλ' ἄνευ χρονολογίας καὶ ὑπογραφῆς, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς :

«Κύριε Βερνάρδο !

Ἐλάβαμεν τὸ γράμμα σου καὶ τὰ γραφόμενα ἐκαταλάβαμεν εἰδαμεν νὰ μᾶς γράφῃς ὅτι νὰ ἡσυχάσωμεν καὶ νὰ τραβηχθῶμεν καὶ νὰ μὴ κρούσωμεν κἀμμίαν βάρδιαν· καὶ ἀμέσως ὅπου τὸ ἐδιαβάσαμεν ἐτραβηχθήκαμεν ἀλάργα καὶ δὲν πειράζομεν κἀν τὸ παραμικρόν, ἀν δὲν μᾶς πειράξῃ εἴ τις εἶναι. Εἶδαμεν καὶ μίαν προκήρυξιν τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχιστρατήγου αὐστριακοῦ, καὶ εὐχαριστηθήκαμεν μὲ τὸ νὰ γυρεύῃ εὐταξίαν, καὶ ἡμεῖς οὗλοι τὸ ἀγαποῦμεν. Ὁ σιὲρ κόνσολος Γιράρδος ἔχει παράπονον εἰς ἡμᾶς τοὺς κρήτας γενικῶς πλὴν εἶναι ἁμαρτία νὰ ᾔναι τὸ πάθος γενικῶς εἰς τοὺς κρήτας, ἀλλὰ μερικῶς, διατὶ ἐπέταξαν πέντε δέκα βίβες ἔς τὸν ἄνεμον μερικοὶ τρελοὶ· καὶ μάλιστα οὗλοι ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐδῶ καὶ λείπουν τώρα ὡς καθὼς τὸ ἡξεύρου καὶ οἱ ἐντόπιοι. Παρακαλοῦμεν ἄς ῥωτήξουν καὶ τοὺς εὐγενεστάτους κυρίους κόνσόλους νὰ τοὺς εἰποῦν τὸ πῶς ἐστάθη τότε ἡ αἰτία, καὶ ἐσηκώθησαν μερικοὶ τρελοὶ καὶ ἐβάρεσαν πέντε καὶ δέκα βίβες εἰς τὸν ἄνεμον, θαρροῦμεν πῶς δὲν ἦτον ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς κατοίκους ἐστάθη ἡ αἰτία, καὶ τοὺς ἔδωκαν τὴν ἄδειαν καὶ ἐσήκωσαν ἄρματα, ὡς καθὼς τὸ ἡξεύρει καὶ ὁ εὐγενέστατος κόνσολος ὁ ἐγγλέζος καὶ ἄλλοι πολλοί, καὶ θέλετ' ἐρωτήσῃ τοὺς ἄνωθεν διὰ νὰ μάθετε. Πλὴν ἀν ἀγαπᾷ ὁ εὐγενέστατος ἀρχιστράτηγος νὰ

ἔλθωμεν νὰ καθήσωμεν εἰς τὰ σπήτιά μας, ἡμεῖς ἤλθαμεν καὶ ἐκαθήσαμεν ἡσυχοί, πλὴν τὰ ἄρματα μας τᾶχομεν εἰς τὰ σπήτιά μας, ὡς καθὼς τὸ ἥξεύρουν οὗλοι· καὶ σήμερον κύριον ἀναχωροῦμεν διὰ τὴν Κρήτην. Καὶ διὰ τὸν σιὸρ κόνσολον Γιράρδην, εἰμεθα εἰς χρέος νὰ τοῦ δώσωμεν ὅσας ὑπογραφὰς ἀγαπᾷ διὰ τὴν ἀσφαλείαν του. Καὶ μένομεν μὲ ὅλον τὸ σέβας.

Οἱ Πατριῶταί Σας Κρήτες

καὶ προσμένομεν τὴν ἀπόφασίν σας.

Ἐπιγραφὴ: Πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Βερνάρδον Κρήτα».

Ὁπισθεν τούτου σημειοῖ ἰδιοχείρως ὁ Παυλοῦτζος :

«Trovo sodisfacente il riscontro e ragionevole. Bisognerebbe assumere qualche informazione e con parlare delicatamte (delicatamente) conderstazza al console d' Inghelterra. Paulucci». Ἦτοι: Εὐρίσκω ἱκανοποιητικὴν καὶ δεδικαιολογημένην τὴν ἀπάντησιν. Πρέπει νὰ συλλέξῃ μερικὰς πληροφορίας καὶ φιλοφρόνως νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν πρόξενον τῆς Ἀγγλίας. Παυλοῦτζος.

Ἐν αὐτῇ οἱ Κρήτες ἀποδίδουσι τὴν κυρίαν αἰτίαν τῆς κατὰ τῶν αὐστριακῶν ἐπιθέσεως εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὑποτίθημι δ' ὅτι ὁ Παυλοῦτζος ἐννοεῖ ὁ Βερνάρδος νὰ συλλέξῃ πληροφορίας περὶ τῶν κυρίων αἰτίων συνεννοούμενος μὲ τὸν πρόξενον τῆς Ἀγγλίας, μνημονεύεται δ' ἐν αὐτῇ προκήρυξις τοῦ ἀρχιστρατήγου δι' ἧς ἐπηγγέλετο ἡσυχίαν, ἀγνοῶ δὲ εἶναι ἑτέρα τις τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης.

Ἀρκεσθεῖς εἰς τὰ ἀνωτέρω ὁ Παυλοῦτζος ἐξέδοτο ἀμνηστευτικὴν προκήρυξιν τῶν κατοίκων καὶ μετοίκων Ναξίων, ἧς παρατίθημι ἑλληνικὴν μετάφρασιν, τὸ δὲ ἰταλικὸν πρωτότυπον ἀπόκειται παρ' ἐμοῖ· ἐν αὐτῇ ἀγγέλλει τὴν δήμευσιν τῶν κατασχεθέντων καὶ ἀποζημιώσιν τῶν πρωταιτίων, διατάσσει δὲ τοὺς προκρίτους ἑλλήνας ἵνα μεταφράσωσι τὴν προκήρυξιν αὐτοῦ ἐλληνιστί, κοινοποιήσωσι δ' εἰς ἅπαντας τοὺς προκρίτους τῆς νήσου ταύτης, ἵνα ἅπαντες λάβωσι γνῶσιν αὐτῆς. Ἀνύψωσε διὰ μεγάλῃς ἱεροτελεστίας (Te Deum) τὴν αὐστριακὴν σημαίαν ὡς δῆθεν προσβληθεῖσαν, ἐγκαθίδρυσεν τὸν ὑποπρόξενον τῆς Αὐστρίας ἐπισήμως Φραγκίσκον Γιράρδην, ὥρκισε τοὺς ἑλλήνας προκρίτους περὶ τῆς ὑποταγῆς αὐτῶν, τῆς ἀσφαλείας τοῦ ὑποπρόξενου καὶ τῶν δυτικῶν τῆς νήσου κατοίκων.

Ἐχει δὲ ἡ προκήρυξις τοῦ Παυλοῦτζου ὡς ἐξῆς :

«Ἀμιλκάριος Μαρκήσιος Παυλοῦτζος τῆς Ῥογκόλης. Ἐνεργὸς ὑπάλληλος τῆς Α. Μ. τῆς αὐτοκρατορικῆς βασιλικῆς ἀποστολῆς, ἱπ-

πότης τῶν δύο τάγματων τοῦ Αὐστριακοῦ Σιδηροῦ Στέμματος, μεγάλσταυρος τοῦ βασιλικοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ ἡνωμένου βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν, ἱππότης τοῦ βασιλικοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Φερδινάνδου τῆς τιμῆς, γενικὸς ἀνώτατος διοικητὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ βασιλικοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, καὶ διοικητὴς τοῦ στόλου τῆς Α. Μ. εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Ἀνατολῆς.

Γνωστοποιεῖ.

»Εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου Νάξου καὶ νησιώτας, Κρήτας, Κασίους καὶ Πελοποννησίους, οἵτινες ἔνεκα τῶν παρουσῶν περιστάσεων τῆς Ἑλλάδος διαμένουσιν ἐν τῇ νήσῳ, ὅτι τιμωρηθῇσονται ὅσοι κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Ἀπρίλιον ἐτόλμησαν νὰ προσβάλωσι τὴν αὐτοκρατορικὴν βασιλικὴν σημαίαν τῆς Α. Μ., καὶ ἠπειλήσῃν τὸν κύριον Φραγκίσκον Γιράρδην ὑποπρόξενον τῆς Αὐστρίας. Μετέβη εἰς τὴν νήσον ταύτην μὲ μέρος τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ναυτικῶν δυνάμεων, ἵνα τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς, μὲ τάγμα στρατιωτῶν ἀποδιδασθῆν εἰς τὴν ξηρὰν τοὺς ξένους τοὺς συμπράξαντας εἰς τὴν ἀταξίαν, ἂν καὶ κατέφυγον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου.

Πληροφορηθεὶς ὁμῶς παρὰ τοῦ διοικητοῦ τοῦ τάγματος τῆς ξηρᾶς περὶ τῆς φιλησύχου διαθέσεως τῶν Ναξίων, καὶ περὶ τῆς ὑπαταγῆς τῶν Κρητῶν, εἰς τὸν ἐπιτετραμμένον ὑπ' ἄλληλον πρὸς ἀνακαλύψιν αὐτῶν, οἵτινες συνεπαίει τῶν διαταγῶν αὐτοῦ ἀπεμακρύνθησαν, καὶ διὰ τὰς ἐνθέρμους παραστάσεις καὶ παρακλήσεις τῶν προκρίτων Ἑλλήνων καὶ δυτικῶν Ναξίων, καὶ διὰ τὴν μεγάλην ὑπόληψιν ἣν ἔχει πρὸς τὸν σεβασμιώτατον ἐπίσκοπον ταύτης τῆς νήσου (τὸν δυτικὸν δὲ ἦν Ἀνδρέας Βεγγέτης) καὶ δι' ὅπερ ἔλαβον ἐνδιαφέρον πρὸς χάριν ὅλων τῶν Πελοποννησίων, Κασίων, Ναξίων, Κρητῶν, καὶ ὅλων τῶν ἐνταῦθα διαμενόντων, ὁ κύριος ὑποπρόξενος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκος Γιράρδης καὶ οἱ λοιποὶ κύριοι πρόξενοι τῆς νήσου, χορηγεῖ εἰς πάντας γενικὴν ἀμνηστίαν, ἀφορῶσαν τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἀσφάλειαν, ὑπὸ τὸν ὅρον εἰς τὸ ἕξῃς ν' ἀποδώσιν ἐπ' αἰτίαι ταύτης διὰ τῆς φιλησύχου διαγωγῆς αὐτῶν.

Μόνον οἱ συντελέσαντες εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν πειρατικῶν πλοίων, καὶ ὅσοι κατέλαβον ἐπώλησαι ἢ ἔκρυψαν πράγματα, συνέδραμον ἢ ἔλαβον μέρος εἰς τὰ πειρατικὰ ἔργα, θὰ ἀπωλέσωσι τὰ παρ' αὐταῖς κατασχεθέντα, καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν θὰ καταδαφισθῶσι, ἐὰν ἀμέσως αἰτίνας συμπράξει δὲν ἐμφανισθῶσι νὰ πληρώσωσιν ἀνάλογον ἀποζημίωσιν τῶν ζημιῶν, αὐτῶν ἐγένοντο εἰς ἐμπόρους Αὐστριακοὺς καὶ Ῥώσους.

Ἡ ἐπίσημος ἀνύψωσις τῆς αὐτοκρατορικῆς βασιλικῆς ἐνδόξου σημαίας τῆς Α. Μ. καὶ ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ὑποπροξένου αὐτῆς γενομένη χθὲς μεθ' ὅρκου τῶν κυρίων προκρίτων τῆς νήσου, τῇ παρεμβάσει τῶν κυρίων προξένων τῶν διαφόρων δυνάμεων, δηλοῖ ὅτι μεταμελημένοι διὰ τὰ πεπραγμένα ἄτοπήματτα, εἰς τὸ μέλλον οἱ Νάξιοι ἔσονται φρόνιμοι, φιλήσυχοι καὶ ὑποταγμένοι.

Οἱ κύριοι πρόκριτοι τῆς Νάξου ὑποχρεοῦνται ἀμέσως νὰ μεταφράσωσι κατὰ λέξιν καὶ ἀκριβῶς ἐλληνιστὶ τὴν γνωστοποίησιν ταύτην δι' ὅλους τοὺς λοιποὺς προκρίτους τῶν χωρίων, ὅπως κοινοποιηθῇ καὶ ἀναγνωσθῇ καὶ εἰς τοὺς Κρήτας, Κεφαίους, Πελοποννησίους καὶ λοιποὺς παρεπιδημοῦντας. Παρατρητέον δ' ὅτι εἰς τὸ μέλλον νὰ φέρωνται εὐσχήμως, σεβόμενοι τὴν αὐτοκρατορικὴν βασιλικὴν ἀήττητον σημαίαν τῆς Α. Μ. τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ τοὺς λοιποὺς κυρίους προξένους τῆς Εὐρώπης, τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἁγίας Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅλους τοὺς δυτικοὺς ὑπηκόους καὶ προστατευομένους, ἵνα δυνηθῶσι νὰ ἐξαλείψωσι τὴν ἐνθύμησιν τῆς ἀποπλανήσεως αὐτῶν, ἐλευθέρως δὲ νὰ μετέρχωνται τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν καὶ πᾶσαν ἄλλην αὐτῶν βιομηχανίαν ἄνευ ἐλαχίστης ἀντιπράξεως, νὰ μεταχειρίζονται δ' αὐτοὺς ὅπως καὶ εἰς τὰς ἄλλας νήσους, καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν φιλανθρωπῶς νὰ ἀπολαμβάνωσι περιποιήσεως, αἵτινες ἀποδίδονται εἰς ἅπαντας τοὺς ἔχοντας τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὴν Α. Μ. τὴν αὐτοκρατορικὴν βασιλικὴν καὶ ἀποστολικήν.

Ἐν τῷ πλοίῳ τῆς αὐτοκρατορικῆς βασιλικῆς ναυαρχίδος, λιμὴν τοῦ ἁγίου Προκοπίου ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ εἰς τὰς 27 Αὐγούστου 1826.

Παυλοῦτζος.

Οὕτω δὲ διαρκέσασα τριήμερος ἡ τοῦ Παυλοῦτζου κατοχὴ τῆς νήσου Νάξου, ἐγένετο τοῖς νησιώταις αἰτίαι ζημιῶν καὶ συμφορῶν, διὰ τοῦ ἀμνηστευτικοῦ δὲ αὐτοῦ ἐγγράφου ἐμετριάσθη ἡ τῶν αὐστριακῶν δυσμένεια κατὰ τῆς νήσου, παρέμειναν δ' ἐπ' ὀλίγον οἱ αὐστριακοὶ ἐν Νάξῳ ὥς φίλοι.

Ἐγγράφον ἐν Καμπόνσις τῆς νήσου Νάξου κατὰ φθίνοντα Σεπτέμβριον τοῦ 1887.

Φερδινάνδος Γεράρδης.

